

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Консу: ВЕрген 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РАСПРЯ В СТОЛИЧНІЙ ВЕРХІВЦІ

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ І СЕКРЕТАР ТОРГОВЛІ В ПРИЛЮДНІЙ НЕЗГОДІ

ВАШИНГТОН, Д. К. — Віцепрезидент Генрі А. Волес, що проводить теж Раді Економічного Добробуту, прилюдно обжалував секретаря торгівлі Джейсі Джонса, начеб то він уживав обструкційної тактики супроти цієї Ради. А Рада Економічного Добробуту має на меті нагромадити великі припаси критичних і стратегічних матеріалів, потрібних до успішного ведення війни. Секретар торгівлі Джонс є головою Фінансової Корпорації для Відбудови, отже має теж подібні цілі. У відповідь на закиди Волеса Джонс прилюдно відповів, що закиди є нав'язні злобою і не згідні з правдою.

Свірка спалахнула несподівано в столичній пресі. На конференції з газетними репортерами президент Рузвельт сказав, що він довідався про незгоду щойно з наголовків у газетах. Президент при цій нагоді пригадав, що він ще минулого року видав був наказівки до підчинених йому осіб, щоб непорозуміння вирішували урядовою дорогою, а не прилюдно.

ПРЕЗИДЕНТ І ЙОГО ЖІНКА ТЕЖ МАЮТЬ РІЗНІ ПОГЛЯДИ

ВАШИНГТОН, Д. К. — З нагоди відкритої спірки між Волесом та Джонсом сказав президент Рузвельт на конференції з газетними репортерами, що газетарі „закрашують новинки“ і роздувають часто незгоду між урядовими особами і тим наносять велику шкоду країні.

Пані Рузвельт промовляла на бенкеті Краєвого Жіночого Товариства Преси і високо хвалила працю газетарок. Вони, казала пані Рузвельт, багато причинилися до розбудження почуття відповідальності жінок у їх праці для воєнних цілей.

Репортерки беруть участь теж у пресовій конференції в Білому Домі. Отже з уст президента вони почули про себе протилежні „похвали“.

АРЕШТОВАНО ЩЕ ОДНОГО НІМЕЦЬКОГО ШПИГА.

БРУКЛІН, Н. Й. — У зв'язку з арештом підозрюваного в шпигунстві Ернеста Леміца, Федеральне Бюро Інвестицій придержало його спільника, Ервіна Де Спреттера. Він теж мешкав на Стейтен Айленд. Тому, що Спреттер був уродженцем в Уругваю і поведився примірно та був знавцем-інженіром, його покликували часто на наради американські підприємства, що діставали воєнні контракти. Де Спреттер передавав тайні вісті Леміцові, а цей пересилав їх даліше.

НАЙВАЖЧА ЧАСТИНА ВІЙНИ ЩОЙНО ПРИЙДЕ.

ВАШИНГТОН, Д. К. — На бенкеті Краєвого Жіночого Товариства Преси виголосив коротку промову Голова Бюро Воєнних Інформацій, Елмер Дейвіс. На велике здивування всіх Дейвіс сказав, що недавні успіхи в боротьбі проти нацистів та японців ще не рішають вислідів війни. Найгірша фаза війни щойно прийде. Америка не легко здобула волю, тож і для її втримання треба великої посвяти. Ми щойно мусимо навчитися, що цієї війни ми не виграємо легко. Ми не сміємо легковажити сили Японії, хоч кожному тепер ясно, що японці теж не є над-людьми.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОЄННИЙ БУДЖЕТ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА.

ВАШИНГТОН, Д. К. — Сенат прийняв і відослав до конференції з представниками палати репрезентантів воєнний бюджет на наступний рік у висоті 71,507,678,873, або кругло сімдесят два біліони дол. Кажуть, що це найбільший одноразовий бюджет воєнний в історії людства. Загально панує переконання, що не було часу якслід передискутувати цей бюджет і його прийнято на сліпо, з огляду на воєнну ситуацію.

КОНГРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ГОДИТЬСЯ НА ЗАБОРОНУ ХАРЧОВИХ СУБСИДІЙ

ВАШИНГТОН, Д. К. — Конференція представників сенату й палати репрезентантів згодилась на план, ухвалений сенатом, щоб покінчити з днем 1. серпня виплачування дальших субсидій харчовим підприємцям, коли знайде потреба цюфнути ціни харчів. Представники адміністрації не змогли переперти своїх плянів і тому панує здогад, що президент не підніше цього законопроєкту.

ПОЧИНАЮТЬ ПОГОНЮ ЗА ШПИГУНАМИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Федеральне Бюро Інвестицій порозліплювало великі наліпки з оповісткою, що воно радо привітає співпрацю публіки в погоні за людьми, підозреними в шпигунстві проти Злучених Держав. Таксамо визнається публіку, щоб вона пильно слідила за актами саботажу в воєнних фабриках і звітмояла про підозрілі поступки людей до Бюро Інвестицій.

Комітет для Усунення Расових Різниць

РИЧМОНД, ВА. — Тут створився комітет з 33 білих та 33 чорних людей, з метою докладно розслідувати причини непорозумінь між обома расами. Розслідивши, комітет обдумує способи співпраці рішальних чинників для усунення расових спірок та сутічок. Обмежений склад комітету зійдеться наперед в місті Атланта, Джорджія, на нараду в дні 4 та 5 серпня, щоб позначувати локальні комітети в південних стейтах.

БІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ ВМИРАЄ ВІД НЕДУГ НІЖ ВІД СТРІЛІВ В ЧАС ВІЙНИ

САН ФРАНЦИСКО, КАЛІФ. — Недуги й зарази представляють дуже складну проблему в часі війни. Таке пригадав проф. К. Ф. Меєр, голова бактеріологічного департаменту в університеті Каліфорнії на нараді Американського Хемічного Товариства. Звісно ще з часів Кримської війни, що недуги й зарази вбивали більше людей ніж стрільба. Ця небезпека збільшилася тепер, у часі глобальної війни. Недуги з цілого світу переносяться до краю, а тут нема відповідних підготувань, щоб їх поборовати. Деякі з цих недуг досі тут не знай і їм більше вони небезпечні. Недуги приходять з Північної Африки та Соломоновських островів. Вони більш небезпечні для цивільного населення ніж для воєнків. Тому треба поширити працю для опанування цих заразливих недуг.

ВИБОРЧІ ГОЛОСИ ВІДДАНІ ВОЯКАМИ ПОМАГАЮТЬ ДЕМОКРАТАМ

ПРИНСТОН, Н. ДЖ. — Політичні провідники журяться голосуванням воєнків при виборах наступного року — на це звертає увагу Джордж Галоп, директор Інституту Прилюдної Опії. Вирінає два питання: Кількі воєнків буде голосувати? І на котру партію вони віддадуть голоси? При минулих конгресових виборах голосувала лише частина воєнків, відсутніх зо своїх стейтів. Але більша їх частина голосувала за Демократами. Таксамо й тепершні відповіді вказують, що воєнки не підуть за Републіканцями.

Нацисти Вважають Злучені Держави Америки за „Брутального“ І „Справжнього Ворога“

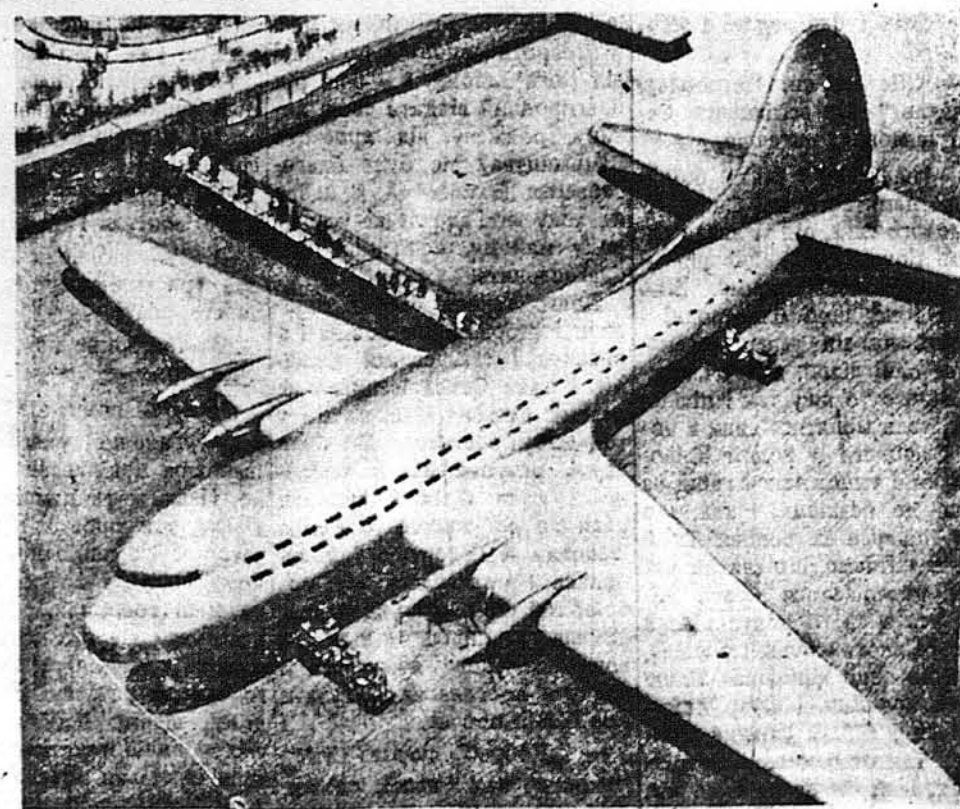
ЛОНДОН. — Ген. Курт Дітмар, німецький воєнний коментатор, говорив через берлінське радіо на тему „Війна без ризику“. І доказував, що ось таку війну ведуть Злучені Держави, що стали тепер „діасним ворогом“ Німеччини, а далі „серцем“ і „хребетним стовпом“ проти європейської спілки. На воєнні діяння американців глядять ген. Дітмар як на „експеримент“, а не „на оборону на життя і смерть“. Каже, що Америка може собі на це дозволити, бо її географічне положення таке, що вона навіть якби понесла поразку, то й це не порушило б її основ. Ось те її положення, каже нацистський генерал, дає їй у тій спільці домінуюче становище. Перше Британія була в такому положенні, що її не можна було діткнути, а тепер є в її Америку, каже Дітмар. Вона не може потерпіти чогось такого, що було б для неї розгромом. Він каже, що Америка в тій війні нічим не ризикує. Німеччина не може ніяк на неї напасти, а навіть підводні судна не вдарять у саму Америку, а тільки в транспорти. Але це нищить, каже він Аліянтів, а тим самим є ударом і в Америку. Американці, каже він, не мають ризику та не надіючись відлати, зробили ту війну брутальнішою. Та, кінчить він, таку війну як теперішня, не може вважати ніякий нарід за „війну без ризику“.

КОЖНОГО ДНЯ ЗАТОПЛЮЄМО ТЕПЕР ОДНУ ВОРОЖУ СУБМАРИНУ

ОТТАВА. — Малколом МекДонелл, британський високий комісар для Канади, заявив, що в останніх двох тижнях боротьба з ворожими субмаринами так потраплялась, що затоплювано кожного дня більше як одну ворожу субмарину. Це завдяки новим способам боротьби. Він теж заповів, що день інвазії Європи вже дуже близький, додаючи, що заки наступить повна інвазія, можемо мати поменші. Теж підкреслив, що повна інвазія наступить аж тоді, як усі приготування будуть цілком покінчені. Тут мається на думці теж і те, що ще мають наспіти більші американські сили, потрібні для інвазії.

ПЕРЕДАЮТЬ ПОВНУ ПРАВДУ ПРО ВОЄННІ ПОДІЇ

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В ПІВН. АФРИЦІ. — Американці отворили велику і сильну радіову станцію для передач для народів Європи. Говорять з станції в чотирьох мовах: французькій, німецькій, італійській та англійській. Розповідають головно про воєнні події й то дуже правдиво.

У МАЙБУТНЬОМУ. У будучинні можми нам ждати різних новин. На думку „Юнайтід Ер Лайнс“, між ними на першому місці буде пей великанський літак. Такі великанські літаки, мовляв, уможливають людям у майбутньому обїзд довкола світу за два тижні. При тому кошти такої подорожі будуть такі низькі, що така подорож буде доступна для мільонів осіб.

БРИТІЙСЬКІ БОМБЕРИ ЗАЛИШИЛИ КОЛЬОНІЮ (КЕЛЬН) В ЦІЛКОВИТІЙ РУІНІ

ЛОНДОН. — Кольонія мала 117 повітряний налет за час цієї війни. Вже те одно є вистарчальним, щоби зрозуміти, що це означає для міста і населення. Та виглядатиме це ще далеко страшнішим, коли зв'яжеться, що це був найбільший налет, підчас якого скинено на місто дві тисячі тон експлозивного матеріялу. Це був рейд, що подобав на ті, що залишилися недавно в руїнах такі рурські міста як Крефельд, Дортмунд і Дісельдорф. Згідно з британськими звідомленнями підчас налету на Кольонію прийшлося британським летунам звести з німецькими летунами чи не найбільшу повітряну битву з усіх, які досі були. Ця битва була завзята, видно теж і по британських втратах, що вносили 25 бомберів. В боях і бомбардуванні брали участь теж і кандійські летуни. Завдано містови таку величезну шкоду, що треба було нацистській владі вислати велику силу війська, щоби помагала гасити вогні і добувати вбитих і ранених з румовищ. Був теж у тому самому часі налет на Гамбург, але на менші розміри. Гамбург був бомбардований 97-ий раз. Кольонію бомбардовано так сильно, бо нацисти пробували її відбудувати, щоби наладнати комунікаційну сітку, а Кольонія є важним комунікаційним осередком. Крім цього має багато різних фабрик сталевих, гумових та хемічних виробів.

КАТЕДРА В КОЛЬОНІЇ ЗНИЩЕНА, КАЖУТЬ НІМЦІ.

СТОКГОЛЬМ. — Американські кореспонденти доносять, що в Німеччині піднято величезний галас сприводу британського налету на Кольонію. Берлінські кореспонденти шведських газет подають, що німці твердять, що знищена цілковито Кольонійська катедря, з якої остали тільки дві славні вежі, що ледви чи встояться. Кажуть, що одна з бомб вдарила в саму середину катедрі. Теж подають, що знищена залізнична станція, що положена дуже близько катедрі, а яка властиво була тим предметом, на який британці чигали. Теж кажеться, що є великі жертви в людях, бо бомбардовано саму середину міста, найгустіше заселену. Берлінська новинарська агенція розписується про нові запальні бомби, яких британці вживали, а які мають бути жахливі, та яких вживано досі тільки при бомбардуванні Вуперталь, де мало бути, як подають британці, до 22,000 осіб вбитих і ранених. В Кольонії теж знищено при бомбардуванні і старий ратуш, що походить ще з часів істновання Ганзи.

МОРАЛЬ НІМЕЦЬКОГО НАРОДУ ПІДУПАДАЄ.

СТОКГОЛЬМ. — Треба слухати нікого іншого, а тільки самого міністра нацистської пропаганди Гебелса, щоби переконатися, що нерви німців вже дуже натягнені. І чи диво? Боротьба за Атлантик програє. Рур в руїнах. А ціла Німеччина — перед інвазією Аліянтів.

СТО АМЕРИКАНСЬКИХ ФОРТЕЦЬ БОМБАРДУВАЛИ ЛЕГГОРН

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Дев'ять мінут тривав налет на Леггорн, що положений 200 миль на північ від Риму. Яких сто Літаючих Фортець перелетіли тисячу миль, щоби бомбардувати ось ту італійську морську базу та центр рафінерії нафти. Знищено при тому залізничні пляхи, як теж поцілено одною бомбою італійський кружляк. З відомостей, які передано в Швайцарії, виходить, що Леггорн цілком знищений, та що досі викопано з руїн 175 осіб вбитих і 300 тяжко ранених.

АТАКУЮТЬ ІТАЛІЮ З УСІХ БОКІВ

КАІРО. — Як американці бомбардували Леггорн, то британці нищили Сан Джованні і Мессину та бомбардували інші місцевости на островах Сицилії й Сардинії, знищивши при тому 11 ворожих бойовиків.

В ЮГОСЛАВІ ПОСТАНЦІ ЗАЧАЛИ НОВУ ОФЕНЗИВУ

ЛОНДОН. — Ген. Дража Мігайлович, провідник югославських четників, розпочав з своєю повстанчою армією офензиву проти окупантів на трьох фронтах. Так само піднялись і грецькі повстанці. Кажуть, що ця активність зв'язана з надією, що скоро начнеться інвазія Європи з боку Аліянтів. Повстанці, кажеться далі, мають проти себе дев'ять німецьких дивізій, між якими є дві спеціальні.

ВЕЛИКА АЛІЯНТСЬКА АРМІЯ В БІЗЕРТІ

ЛОНДОН. — Паризьке радіо, контролюване німцями, подає, що Алінти згромадили в Бізерті, в Північній Африці, великі маси війська, очевидно для європейської інвазії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 5, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрій оголошення хоче мати своє оголошення.

З огорошення редакція не відповідає.

За кожен зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРУДНОЦІ ПОВОЄННОГО СВІТУ

Доносять з Лондону, що голандський і бельгійський уряди на вигнанні виступили проти пляну розв'язувати всі безпосередні повоєнні економічні проблеми спільними силами, через ново створену організацію, Допомогову й Реабілітаційну Адміністрацію Об'єднаних Держав. Хочуть ці два уряди спеціально роботи самі закупити для допомоги й реабілітації Бельгії, зглядно Голандії, а не робити цього через спільну організацію, в котрій, мовляв, верховодять чотири потуги, Британія, Америка, Росія й Китай. Дві держави видно бояться переваги великих держав у спільній організації. Вони не хочуть зректиса своєї суверенності на користь великих держав, боячися видно, що таке зречення буде корисне для великих держав, а шкідливе для менших держав.

Що треба признати замітною справою, це не стільки самий протест Бельгії й Голандії, кілько факт, що цей протест піднявся проти першої організації, яку Об'єднані Держави створили для ведення справ після війни. Є це немовби заповітом тих труднощів, з якими стрітяться акція Об'єднаних Держав для організування світу для мира. Погодження інтересів великих держав, з одного боку, з інтересами малих держав, з другого боку, буде одним з цих труднощів. Як знаємо, Ліга Націй була організована на основі рівності всіх держав, великих і малих; це одначе мало той наслідок, що й найменша держава, котрої понертя спільної акції не мало для акції великого значення, могла своїм голосом не допустити до акції. Світ отже ледво чи може вернутися до старої системи; одначе якуж тоді вибрати нову дорогу?

Перед конвенцією союзу контракторів у Шікаго промовив генерал Флемінг, адміністратор федеральних робіт, про справу переходу з воєнної продукції до мирної продукції, очевидно по закінченню цієї війни. Він виходив видно з думки, що період повоєнної реконструкції може легко стати періодом безробіття на велику скалю. Коли закінчиться війна, говорив генерал, фабрики будуть мусіти перестати виконувати урядові контракти на кількадесть біліонів доларів. Не треба великої уяви, аби передбачити наслідки цієї події. Зчасом налагодиться мирова продукція, але у періоді між закінченням воєнної продукції і налагодженням повної мирової продукції буде важкий переходний період повоєнного перестроєння. Аби облекшити цей період широким масам людей, треба, на думку генерала Флемінга, вже нині почати плянувати різні засоби аби цей період облекшити.

В цей спосіб і в внутрішній політиці й господарчій, зовсім як у зовнішній, чи міждержавній, повоєнний період висуває довгу низку важких питань, які нерозв'язані задалегідь можуть легко спричинити поважні суспільні терпіння й глибокі суспільні потрясення.

Всеканадійський Конгрес Комітету Українців Канади

Сьогодні одержали ми перший канадійсько-український часопис — "Новий Шлях" — що приносить перші вісти про величаву маніфестацію єдності та канадійського патріотизму, себто про Перший Всеканадійський Конгрес, скликаний Комітетом Українців Канади, який відбувся в Вінніпегу в днях 22, 23 і 24 червня 1943 року, в великій залі Роял Алксендра Готел. Отже, як пише "Новий Шлях", вперше в історії канадійських українців зіхалися до Вінніпегу сотки українців та українці з усіх сторін Канади, щоб у цьому критичному моменті обговорити важні справи, що торкаються їх як канадійців і українців. Далі стверджує часопис, що Конгрес заманифестував всім і вся, що Комітет Українців Канади є правдивим репрезентантом всіх канадійців українського походження. Теж пише, що Конгрес був великим успіхом, та що годиться за те погратувати тим, що його організували, як і всім тим, що на нього прибули. Між іншим, ось так характеризував цей Конгрес Дж. Симпсон, професор університету в Саскатуну, в кітвейчій промові на бенкеті, влаштованім з нагоди закінчення Конгресу, заступаючи на Конгресі рівночасно і доміняльського міністра воєнних усмуг Ля Флеша.

Про наради Конгресу перекладаємо те, що подає "Новий Шлях".

ЗВІЖ 700 НА НАРАДАХ КОНГРЕСУ, ТИСЯЧІ НА ПУБЛИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

Канадійські українці були звезвичайно чисельно заступлені на Конгресі. Ще кілька днів перед Конгресом делегати й гості з усіх сторін Канади почали зїздатися до Вінніпегу. Один потяг, що їхав із Торонто, привіз десятки делегатів з сходу ще день перед Конгресом. Вчасно прибули й делегати та гості з західної Канади. На відкритті Конгресу в вівторок було вже біля 600 делегатів і гостей. Звиз сїсот делегатів і гостей постійно були на конгресовій залі підчас доповідей і дискусій, не зважаючи на спеку. Делегати були від різних товариств, парохій та установ; були люди з різних шарів українське східно-канадійське робітництво з сходу й наше фермерство з заходу мало чисельну репрезентацію. Також українські церковні громади різних деномінацій були заступлені звиз 70 духовниками. Наша старша й молодша інтелігенція була також громадсько зареєстрована. Поважне представництво мала молодь і жіноцтво.

Перший День.

У вівторок перед полуднем, по реєстрації делегатів, вибрано предсідників і їхніх заступників на кожну сесію Конгресу. Предсідником на вівторковій пополудневій сесії був адв. П. Лазарович із Едмонтону, а його заступником В. Гультай

з Торонто; в середу вранці: о. д-р В. Кушнір та ред. Мир. Стечишин із Вінніпегу; пополудні: Ів. Ісаїв із Едмонтону та адв. Теод. Гуменюк із Торонто; увечері: д-р К. Андрусішин із Вінніпегу; у середу вранці: ред. М. Гетьман із Торонто та адв. Я. В. Арсенюк із Вінніпегу; пополудні: інж. Вол. Коссар та о. О. Оленчук із Альвені, Саск; увечері Ів. Василенко з Торонто.

Символічний знак перемоги "V" пишався між двома прапорами — канадійським і українським національним — на сали нарад, а також ввечерами у театральних залах, де влаштовувано публічні підприємства сприводу Конгресу. Кожний конгресовий день мав своє особливе гасло. Гасло першого дня Конгресу було "Вірна й перемога"; другого "Перемога й воля"; третього "Перемога й забезпечення". Відповідно до цих гасел проходили доповіді, дискусії та інші діяння на Конгресі.

Офіційно відкрив Конгрес у вівторок пополудні о. д-р Василь Кушнір, голова Екзекутивних організацій, і накреслив значіння єдності народньої та осудив ті публікації, які безпідставно й провокаційно відтудуть кампанію проти КВК та організації, які входять у його склад:

"Ми ніколи не були й не будемо комуністами ні наїстами — заявив о. д-р — Зате ми є льояльними супроти нашого канадійського уряду, канадійських свобод та її демократичних інституцій". Він також висловив сподівання, що Аглітійський чартер, який заповідає кращу будучність для всіх народів світу також причиниться й до того, що вільній Європі буде вільна українська нація. Він рівнож підкреслює, що КВК діє під гаслом: "Всі зусилля канадійських українців за переможе ведення війни — за мир, свободу, честь усіх народів по цій війні!"

Від міської управи та мешканців Вінніпегу вітав Конгрес посадинок Дж. Колтер. Адв. Я. Арсенюк, К. С. секртар Екз. КВК, у своїй доповіді "Комітет Українців Канади" ознакомяв делегатів із причинами та дотеперішньою діяльністю й історією КВК. Він підкреслює, що до КВК не належить лише мала група (комуністична), тому що до нападу Німеччини на Совети вола виступала проти канадійської участі в війні та побороваля канадійське воєне зусилля.

Інж. Вол. Коссар, голова КЕ МНО та містоглова Екз. КВК і голова координаційної комісії КВК, у своїй доповіді "Вклад канадійських українців у воєні змагання Канади" подав статистичні дані про діяння канадійських українців для воєнного зусилля Канади. Ці дані, хоч лише вквітлі для прикладу та відносяться лише до подиноких околиць, заселених українцями, були маркантним показником, скільки поксвяти, труду та крові дають канадійські українці для кана-

дійської воєнної справи. Він підкреслює, що як сьогодні канадійські українці можуть бути горді з свого до теперішнього вкладу в канадійське воєне зусилля, то в цьому так велика заслуга КВК, який створено в першій мірі для консолідації канадійського воєнного зусилля українського суспільства в Канаді. Цифровими даними доповідач виявив, що наш український загаль щедро помагає цьому воєнному зусиллю ішими, робочою та військовою силою. На підрахунок подає кількість канадійських українців і українців у канадійських військових формаціях на 35,000 люда. Серед них є звиз двісті п'ятдесят офіцирів.

Канадійські Українці.

Головну atrakцією цієї сесії була дво-годинна промова проф. Ватсона Кіркконела з Гемілтону, Онт. Він говорив на тему "Канадійські українці". Ціла промова була річовою, на правдивих фактах і аргументах обгрунтованою відповіддю на огидну кампанію комуністів проти канадійського українського суспільства. "Я хочу оборонити одну з цих великих льояльних громад (КВК) проти малої, але галасливої тічній політичних воєнів... які розвівалили усіх нас на кусні, якби мали нагоду — заявив промовець. — Живемо в часі фальшивої й часто безсоромної пропаганди. Гітлер не має монополію на великі брехні. Група, аложена з 13 комуністичних часописів у Канаді, постійно називає КВК наїстами, фашистами й зрадниками (офіційно канадійські комуністи є "ультра-льояльними"). Вони називають КВК малою проницькою меншістю серед великої та льояльної й Сталіна обожуючої української громади в Канаді". Доповідач розказав історію розвитку комуністичного руху в Канаді, його нищівну діяльність (особливо серед українців, про ТУРФ ДМ, про накид Богомолюца з Москви на КВК і про його похвалу для большевиків (ТКУ). Він доказав, що так зв. комуністи - українці (ультра-льояльні) це горстка брехунів, коли тимчасом КВК складається з усіх українських канадійських українців різних політичних і релігійних переконань. КВК складається з людей та організацій, які від початку підтримували й досі підтримують канадійське воєне зусилля.

(Промова проф. Кіркконела буде опублікована в українському перекладі, або буде видана окремою книжкою).

"Польсько - Українське Порозуміння".

На цій сесії зачитано було насліді денеші-привіт, листи й побажання. Між іншим подано делегатам до відома лист-відозву чотирьох канадійсько - польських організацій (Федерейшен оф Подш Сосаєтс і Канада, Асоційейд Полс і Канада, Полш Елленс і Канада і Полш Елленс і Канада). Ця відозва звернена до "канадійських українців, зібраних на Конгресі". Вона накликає українців до співпраці з поляками, признаючи, що україн-

ська нація має право до самовизначення таксамо, як і інші нації. У тому листі кажеться, що КВК мав рацію в своєму останньому Меморандумі, що заявився за відложенням справи накреслення кордонів держав (Москви й Польщі) по війні; одначе одночасно висловлено жаль, що Меморандум був так уложений, що виглядало, немовби він був звернений виключно проти Польщі. Між іншим ця відозва була передше опублікована в двох польських газетах у Канаді.

Закид польських товариств, хоч він не був формально звернений до КВК, передано до канцелярії Екз. КВК! одначе тому, що одна місцева англо-мовна щоденна газета зробила з цієї польської відозви немовби головну справу на Конгресі й дещо занепокоїла навіть учасників Конгресу, президія Конгресу була спонукана на одній сесії вияснити цілу справу.

"Масовий Збір Перемоги".

Увечері в вівторок у місцевому театрі Плейгауз відбулася сприводу Конгресу патріотична канадійсько - українська маніфестація (Вікторієска Есесемблї). Предсідником був капелан-сотник С. В. Савчук із Вінніпегу. Короткі промови-привіти виголосили почесні гості: манітобський губернатор Р. Ф. МекВіллемс, манітобський премієр Стюарт Гарсон, посадинок Вінніпегу Гарнет Колтер, отаман (майор) М. Сиротюк, чет. І. Дж. Ноконий, чет. А. Лютак із КВАК, чет. В. Волохуц.

Довшу промову "Культурне Завдання Нашого Покоління" виголосив почесний гість професор Дж. Симпсон із Саскатуну. Він говорив про славу історію та традиції українські й висловив сподівання, що старанням КВК духові, моральні та історичні цінності українців, привезені тут з України, ввійдуть у спільну скарбницю канадійського народу.

Рівночасно проф. Симпсон проголосив, що в саскачеванському університеті в Саскатуні відкриваються вечірні курси української мови. (Із саскатунської преси довідуємося, що викладатиме на курсах д-р Т. К. Павличенко, професор агрономічного факультету на тамошньому університеті).

Капелан - сотник С. В. Савчук заявив у своїй промові, що головною ціллю Конгресу є якнайбільша координація та збільшення участі канадійських українців у канадійському воєнному зусиллі. Він коротко розказав історію КВК і підкреслює, що в цей час між іншим підтримують 139 українських греко-католицьких і греко-православних священиків, які обслуговують 656 парохій; 700 до 800 учителів, сотки льояльних громадських провідників, шість тисячешість місячних та одна шістизева газета. Назгал, 1,429 громадських осередків, отже принаймніє 80 процент канадійських українців активно визнають КВК своїм представництвом.

Пригравала на маніфестації військова орхестра Вінніпег Райффелс; між промовами виступали со співом три сестри Білоус і панна Степаник і гра-

ла славна молоденька скрипачка Донна Гресько. Біля півтора тисячі людей були на цій маніфестації.

Другий День.

У середу на ранішній сесії обговорювано справу створення фонду на ведення різних агенд КВК, особливо воєнної у-слуги.

Цікаві доповіді та промови виголосили на пополудневій сесії пп. доміняльний посол А. Г. Глинка ("Деякі проблеми канадійського народу"), та адв. І. Р. Соломон, голова Екз. КВК у Вінніпегу; о. д-р В. Кушнір ("Повоєнна реконструкція світу"), В. А. Сарчук із Вінніпегу ("Український вклад в канадійську культуру") — доповідь на ту саму тему д-ра Костя Андрусішина була виголосена того ввечера в Аудиторії перед концертом). Про українську визвольну справу говорили: д-р Т. К. Павличенко з Саскатуну й ред. Мир. Стечишин із Вінніпегу. Обидва промовці висловили переконання, що Аглітійський чартер також буде пристосований до українського народу та що по війні той народ стане справді вільним і державно - незалежним. (Обширніше про ці важні промови й доповіді подамо в чергових виданнях газети. — Ред. П. Ш.).

Великий Концерт.

Атракцією того ввечера був великий концерт (Вікторієска концерт), який улаштовано знагоди Конгресу в Міській аудиторії. Виступали славі українські артисти: світової слави піністка Любка Колесса, співак Михайло Голінський, скрипаль-композитор Роман Придаткевич із Нью Йорку. Виступав також дитчий хор Рідної Школи при парохії св. Володимира й Ольги під диригентурою Олеса Мушля. Предсідником був д-р К. Андрусішин.

Біля 3,500 людей прислухувалися грі та співові наших славіних мистців.

Третій День.

У четвер на передполудневій сесії обговорювано програму КВК у звязку з видаванням підручників українознавства для вжитку канадійських вищих шкіл, літератури, для наших воєнк і т. ін. Запропоновано о.с.д. л. в. й фонд (45,000 дол.).

Пополудні виголосили реферати пп. П. Лазарович та І. Ісаїв з Едмонтону ("Повоєнна реконструкція в Канаді") і п-ні С. Савчук з Торонто й Н. Когуська з Вінніпегу ("Жінка в житті народу"). Про ці реферати подамо осібю.

На цій сесії також ухвалено резолюції, які поділено на такі групи: 1) справа виграння війни; 2) домашній фронт; 3) поміч тим, що потерпіли від ворожої акції; 4) оборона демократичних засад; 5) виграння миру; 6) соціальна та економічна безпека; 7) канадійська культура; 8) признання канадійсько-українським пінірам; 9) канадійсько - українські організації; 10) справа капеланів українців; 11) створення воєно - допоміжного фонду на 12) признання-подяка саскачеванському університетові за встановлення вечірних курсів українознавства. (Резолюції будуть подані в чергових виданнях).

Бенкет.

Увечері в ідальні Роял Алксендра Готел відбувся бенкет у честь делегатів Конгресу. Предсідником був д-р Василенко з Торонто, гостем-провмцем ген. Володимир Сікевич. Також промовляли: о. М. Горшко з Принц Алберт, Саск., проф. Симпсон із Саскатуну, дом. посол А. Г. Глинка та проф. Роман Придаткевич із Нью Йорку. На бенкеті було звиз 650 люда.

452 Делегатів - Воєнк.

Згідно зо звітом голови Корд. комісії КВК, інж. В. Коссара, поданим на останній сесії Конгресу, в Конгресі взяли участь 711 осіб із Канади та 4 зо ЗДА, разом 715 осіб, між якими неслівна 100 гостей (решта делегати). Поодинокі провінції були так зареєстровані: Бр. Колумбія — 6, Алаберта — 61, Саскачеван — 175, Манітоба — 301, Онтаріо — 158, Квебек — 10.

Замітне, що 452 особи, які були на Конгресі, є в службі в активній або резервовій армії.

(Дальше буде).

ГРИГОРІЯ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО
ЩИРА ЛЮБОВ
16)
— О Семене Іванович! Ви не знаєте, що то є діти для родичів! А тут і у господарстві вашому: ваші такі піддані, замість того, щоб її поважати, служити, вони будуть поприкати, що й вона така мужичка, як і вони...
— "О, ні! Я цього не стерплю. Я строго прикажу, щоб..."
— І вже, по приказу! Коли чоловік сам по собі не знайде поважання до себе, то хоч не приказуй! У вічі будуть шанувати, а за очі проклинати. Дистанься і мені на старости. Усім я буду як більмо в оці. Хоч як хочете, а й ви під час засоромитесь при людях мені честь віддати, як треба вашому тестеві! Галочка це бачитиме, й надглядатиме краще чим я. Вона моя кров. Через мене страждання, через людські поприйки, через непорядки у господарстві, через дїтський со-

покон віку, від самого Алама, вже були і благородні і прості...
— "Де це ти, Петровичу, начитав?" аж всіхнувся Семен Іванович, питаючи.
— Нідеж, як у святій біблїї. Адаже памятаєте, що Сифа, Адамового сина, рід та звали синами Божими, а Каїнів рід — синами чоловічеськими. Хоч воно і не, щоб благородні і прості, як ми тепер зовемо, а усе одні ліпші, а другі нижчі. З того то віку так і пішло. І як стали мішатися сини з роду Сифового з родом Каїновим, от і умножилися гріхи на землі до безкінця, і так, що Бог покарав їх водою. Та й далш читаємо, що святим мужам повелївалося брати жінок усе з свого роду, а не з чужого якогонебудь. І у людей, то було одно покоління ліпше перед прочими, і часто поминається у біблїї: "люде і народ". Так от бачите, є розрізнення. І як би це не було від Бога, для порядку на світі, давно воно, перевелось би: давно Бог, гордим противний, давно вигубив би і викоринив панство, як би воно було не-

від нього, а від гордості людської. Це усе бачучи, як мені піти проти закону і порядку, від Бога даному, і у ваш рід благородний віддати свою дитину, роджену від простоти і мужицтва? Не буде благословення Божого! А я цього не хочу ні Галочці ні усьому роду майому, коли цим Бог благословить.
Довго такого багато говорили і спорили між собою і з писання і - так, своїми словами, а такі Семен Іванович не переміг Олексія ніяк, на тім у той день і зосталося. Усі були укупи, розговорювали любязно, і коли Олексій виходив куди до робітників, то Семен Іванович з Галочкою і голубилися і мильувалися між собою: той усе просив, щоб роздумала та виїшла за нього, а вона все свого держалася і плачучи просила не згадувати вже більш про це.
— "Добре!" сказав Семен Іванович вже перед світом, проходивши усе нічечку по своїй квартирі і усе думаючи та придумуючи, як би по своему зробити. "Добре", каже: "так зроблю. Навряд, чи будуть то-

лі ще відговорюватись!" І чи спав, чи не спав той ночі, а ранком уже і у Галочки.
Голублячи її, сказав, що ви просившись у начальства, їде завтра у свою сторону, аж до Прилуцьк.
— "На довгож?" аж ззякавшиє, спитала Галочка.
— "Так, що може неділі дві або три проїзду: не близька сторона".
— "За чим же ви поїдете?"
— "Діло є".
— "Яке там припало?"
— "Галочко! сказав Семен Іванович, доцілувавши її кріпко. Невжеж ти думаєш, що я тільки так просто поговорив з тобою і з пан-отцем об майому щасті, і вслухавши, що ви мені говорили, так вам і піддамся? Це вже ліпше мені живому у яму лягти! Ні, я цього так не оставлю. Поїду до дому, візьму від брата, від усіх родичів таке письмо, що вони не тільки дозволяють, та ще просять, щоб я оженився на обивателєвій дочці".
— "Кажіть бо, Семене Івановичу, просто: на мужичці... Еге! бачите, вже ви зарання со-

ромитесь сказати, що ожениється на мужичці".
— "Ні, душко, це не об тім... От узявши такі письма, візьму і від архієрея лист, що нема гріха женитися на нерівні, як твій пан-отець каже. Та тоді вернувшись, проситиму своїх начальників, щоб приїхали та розговорили вас з пан-отцем, та і отця протопопа попросу, щоб з писання поговорив".
Галочка, як вислухала це, аж помертвіла! Звела очі до Бога, а у очидях блеснула сльозинка, вздихнула тяжко, а далі промовила: "Ви такі усе своє?"
— "І вму з тим і доведу до свого кінця!" сказав Семен Іванович.
— "Не знаю!" сумуючи та тихенько промовила Галочка... І увесь той день кріпко чогось то журилася і не боронила Семену Івановичу розказувати Олексію, за чим він їде у свою сторону.

(Дальше буде).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ,

Американці Через Нацистичні Окуляри

З хвилиною, як Америка найшла в війні проти держав Осі, нацистична пропаганда станула перед завданням змалювати німцям американців так, аби від американської участі в війні не потерпіли німецький військовий настрій.

Завдання не було легке. Перудусім же не так давно та нацистична пропаганда говорила, що Америка нездбна до війни до того, що вона все зробить, аби тільки не найтись в війні. Колиж Америка таки в війні найшла, і то проти Німеччини, то ця трудність нацистична пропаганда могла побороти без великого клопоту; адже нацисти вже достатньо привчили німців не добувати різних суперечностей у нацистичній пропаганді.

Наці показують американця в телескопі.

Більше клопоту справили мусіло нацистам основне наставлення німців до американців. Німці саме здавна відносилися до Америки з ладивом. Вони прославляли американську техніку й масову продукцію. Вони зрештою читали в газетах і книжках, що в 1917 році Англія й Франція вже були програли війну з Німеччиною, але їх уритувала Америка. Отже нацистична пропаганда взялася тепер за важке завдання переконати німців, що американці з 1942 року не подібні навіть до своїх батьків з 1917 року, котрих знали німці з сумного досвіду в Франції. Взятися нацистична пропаганда грати на цій різниці двох поколінь американців, послугуючися при тому щедро аналогією Франції; мовляв, Америка, подібно як Франція, пережила по першій світовій війні період розстратного видавання, розкидання грошей, переміну, і це все ослабило боєву здібність молоді.

Ціль такої пропагандивної політики мусить бути очевидна для всякої думуючої людини. Вона зміряє до того, аби предствити ворога таким малим і слабим, аби німці не боялися з ним воювати. Що вона не відповідає правді, це певно підозрівають деякі німці, яким нацистична пропаганда ще зовсім не зачидила мозків. Інші зате стрінулися з розчаруванням, коли їм прийшлося активно зіткнутися з американцями на полях бою. Варта бе прослідити, яку порцію німецької невдачі в Африці треба приписати нацистичній пропаганді про військову нездарність молодого американського покоління. Зрештою, що тепер думає німецька публична опінія в краю про те, що полки Ромеля потерпіли таку невдачу в боях з тими американцями, яких нацистична пропаганда представляла

за нездбних воювати? Чи не показала нацистична пропаганда бумерангом, що вдарила самих німців?

Традиційним німецьким звичаєм нацистична пропаганда приміювала ту саму систему на кожній ділянці.

Чи це американці під моральним зглядом?

Наперед на полі духового й морального життя нацистична пропаганда малювала американців як палких, розпущених, збалих, адібних на всяке звиродіння. Націст Август В. Гальфельд, котрий працював як нацистичний кореспондент в Америці, написав у своїй книжці, що американський уряд не міг інше зробити війни популярною й взятися заманувати воєвків до війська, „перемінюючи цілий край на один великий дім розпущених“. „Ангріф“, орган самого царя нацистичної пропаганди Гебеляса, у статті „Вони цього не сподівалися“, пише, що американці сильно розчаровані війною; мовляв, вони все з війни тільки зиски тягнули, а тепер їм приходиться переносити труднощі, недостачі й тягари. Мовляв, вони на це не здібні. І інші газети не минають ні одного дня, аби не пригадати німцям, що американці не мають воєнного духа. Через те вони не можуть переносити браку газоліни, і тому по всій Америці, мовляв, запанувало бутлегерство газоліни. „Дойтше Альгемайне Цайтунг“ писала, що кожний автомобіліст в Америці має в своїм носеті адресу продавця газоліни, від котрого він може дістати стільки газоліни, кілько йому треба... за відповідну ціну, очевидно.

„Нойесте Нахрїхтен“ писала про американців як про гістеричний нарід. Через те, мовляв, уряд не дає їм усіх висток, усей правди, а тільки частину. Та через те знов, як каже ця газета, люди попадають у неоправданий оптимізм; ось діставши вісти з Африки, фабричні робітники перестали працювати: адже війна вже скінчилася. Колиж робітникам сказали, що вона ще не скінчилася, вони попали в розпущення. Таке пише про американців „поважна“ нацистична газета.

„Вінер Волькс-Цайтунг“ пише ще відкритіше, що „американські переможні війська“ це просто боєгузи, котрі добули собі перемоги в Африці золотом. По такій перемозі вони ждали великого реву перемоги; тимчасом замість цього реву перемоги „прихильники того прислужника жидів Рузвельта й прихильники того большевика Вілкія зчепилися зі собою за чуби так, що тепер американці кажуть: що не

уже не важне, котра сторона виграє, як тільки вони позбудуться усіх цих панів“.

Американський воєв у кривім зеркалі нацистів.

Старий спосіб малювати Америку як країну, в якій панує долар, тепер уживається без кінця. Берлінський „Льокаль Анцайгер“ писав, що американці добувають побіди не воюванням, а торгуванням. „Цей факт, що деякі воєвки прибули до Африки навіть без кріса, а з карманами, повними золотих доларів. Гебелясова власна газета „Ангріф“ писала про генерала Кларка, що в дорозі до Африки йому власне пропали штани з карманом, повним золота, з котрим він, мовляв, вибрався перекупити французьких урядників в Африці.“

Узягалі в військовій ділянці нацистам прийшлося на самий перед валити покуючю серед німців переконання про боєвність американського воєв, винесене з першої світової війни. Як тільки американські війська появилися в Африці, „Франкфуртер Цайтунг“, що має бути органом німецької інтелігенції, подала німецькій інтелігенції статтю під наголовком: „Айзенгавер це Першинг“, в котрій вяснялося, що Айзенгавер не має ні згаду ні ентузіазму американця з 1917 року. Гітлерів „Фелькшер Беобахтер“ писав потім, що американці ведуть війну на спосіб Голівуду; ця газета й писала, якби німецький фільмовий актор Густав Фреліх став генералом, то він провадив би війну так, як її ведуть американці. Та газета подала вістку, що Кларк Геібел; американський фільмовий актор, мовляв, жид, зголосився до війська як простий і став національним героєм, коли відмовився прийняти рангу генерала.

Вольтер Гергерсгаймер, університетський професор, взявся за важке завдання вяснити німцям психологію американців. В „Остдойтшер Беобахтер“ він каже, що є тільки один спосіб зрозуміти цю психологію: треба прийняти, що Америка не має цивілізації. Тому кожний американець пробує в своїм життї все, від чищення черевиків до біржі. Він не привязується до нічого. Внаслідок цього його проба на військовому полі мусить скінчитися катастрофою.

По появі цієї статі шановного професора скоро послідували події, які показали, що нерозуміння ворога може справді покінчитися фатально. Тільки що кампанія в Африці не скінчилася фатально для тої сторони, котру вказав у своїй всемудрості німецький професор.

„Вінер Волькс-Цайтунг“ пише ще відкритіше, що „американські переможні війська“ це просто боєгузи, котрі добули собі перемоги в Африці золотом. По такій перемозі вони ждали великого реву перемоги; тимчасом замість цього реву перемоги „прихильники того прислужника жидів Рузвельта й прихильники того большевика Вілкія зчепилися зі собою за чуби так, що тепер американці кажуть: що не

В КОЖНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

(Докінчення буде).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

RUSSIA vs. POLAND: COME NOW THE UKRAINIANS

To the Editor: You printed on May 11 a letter in which the Minneapolis Council of Poles implies that the western Ukraine is an integral part of Poland. Neither historical nor ethnological consideration justify such a claim. Reference to history in this case can serve no purpose: otherwise Turkey might claim Bulgaria, Yugoslavia, Rumania and Hungary, which she once occupied.

Neither Russia nor Austria had committed any new crime in 1793, for it was Poland that, three centuries before, had grabbed an alien country being emasculated by the repeated Mongol invasions. The Austrian emperors at least showed their decency by recognizing the historic truth and, consequently, restoring the title of Kingdom of Galicia and Lodomeria to the territory now under dispute, with Lvov as its capital.

In September, 1919, President Wilson declared at a meeting in St. Louis: "I feel like asking the secretary of war to get the boys together on some field where I would say, 'Boys, I told you... that this was a war against wars, and I did my best to fulfil the promise, but I am obliged to... say in mortification and shame that I have not been able to fulfil the promise... You fought for something that you did not get.'"

Neither did Wilson succeed with his ideal that every nation become independent. The Poles ignored him while invading the western Ukrainian republic and with the other aggressors dismembering her, exactly as it happened to Poland in the eighteenth century. Evidently history is an inefficient tutor.

If the president of a powerful country is sabotaged, how then is a despoiled nation to feel about its territory having been re-allotted to the old grabber? The kingdom in question was the western section of the Ukraine, which enjoyed independence until the fifteenth century, then from 1648 to 1709, and lastly in 1917-1923. So if a people is fighting for its freedom, as the Ukrainians always did, alien claims to its blood-drenched ancestral soil prove nothing else but an incurable lust for rapine. As a rule, those laboring under such a malady not only scorn the principle of a rightful ownership, but also deny the very existence of the owner.

Walter Lippmann wrote in The Minneapolis Tribune in March: "There is nothing in the Atlantic Charter which guarantees to every nation its pre-war frontiers. The line (Polish frontiers), as existed in August, 1939, was drawn not by negotiation, but by armed force... in the territory under dispute the Poles are in a decided minority." Two weeks later the New York Herald Tribune said editorially, "Pilsudski pushed the frontiers far to the east... Neither is it easy to sympathize with Polish imperial dreams of reclaiming all this essentially Russian territory."

The Fortnightly Review of London contains in its issue of April, 1934, an article by Lancelot Lawton in which he states, "The Ukrainian nation is as ancient as the English... Ukraine has been held down by other nations, and knowledge of her has been wilfully concealed or prevented by her suppressors. For centuries her neighbors have striven to absorb her... The history of Ukraine has been one of repeated subjugation, of continuous and desperate strife against Tartars, Turks, Poles and Russians... The total number of Ukrainians in the world is certainly not less than 45,000,000."

The New York Sun on Sept. 23, 1938, said, "The Ukraine is people by stalwart, industrious Slavs who have known war ever since their ancient capital, Kiev, was overrun by the Mongols... The Ukrainians are not and never have been Russians. They do not speak Russian. Their culture, literature and civilization is vastly different and older... As late as 1923 the Ukrainian republic was a separate country signing treaties with European nations..."

The above quotations make it perfectly clear that the Ukrainians are neither Poles nor Russians, but a separate ethnological entity, with a thousand-year-old history which entitles this entity to have its place among other free nations.

As for the USSR, it must give heed to the demands of new times and act in conformity with the desire of the entire Ukrainian nation to have its lands reunited.

—Ukrainian National Association, Br. 385.
—Joseph Graskow, Pres.
—Joseph Kowaliev, Rec. Sec.
—Alex Kozak, Fin. Sec.
Minneapolis Star Journal, June 21, 1943.
Minneapolis.

І ТАМ ЗАЛЯКАНІ ІНВАЗІЄЮ.
ЛОНДОН. В Болгарії припинено шиківний рух для всіх цивільних крім мешканців в таких містах як Софія і пристані Варна і Бургас.

ПРОДОВЖЕННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ „ЕМІГРАЦІЇ“

Перестаріле слово „еміграція“ для означення збірності української національної групи в Америці заступлено тепер словом „громада“. Поняття громади ширше, бо обіймає не лише старих емігрантів, але теж і друге покоління, що перенялося українськими культурними цінностями та перещеплює його в прилюдному життї Америки. Але тут хочемо говорити виключно про батьків громади, тобто про тих, що як емігранти виїхали з української землі і репрезентують це до високого ступня старокраєву традицію та культуру.

Отже до таких то „емігрантів“ треба дещо відозватися так, як колись писали наші газети без ніяких додатків чи пояснень.

Діло в тому, що ось та стара українська еміграція (в дійсності імміграція) вмирає. З тим зменшується число тих, що переховували традиції та культурні цінности з старого краю. Нераз до смертю одної лише вартісної одиниці забракне в цілій місцевій громаді українського живчика. А на місце такої одиниці не поьявляється ніхто. Те, що ми називаємо „народним життєм“, припинюється і то нераз безповоротно. А шкода, бож кільки то зусиль в минулому вкладено в цю місцеву українську громаду, кільки переведено маніфестацій, кільки добрих гуманітарних та культурних учинків зараховано на діяльність усієї української збірноти.

„Та що зробити. Старість не радість. Від смеїти не викунитися“ — кається звичайно. Про це саме йде. Таж старість може і повинна бути радістю! А і смерть можна прогнати на довгий час. А вартісна одиниця, хоч і стара, може оставати важним чинником або хоч дорадчим для молодого покоління, а це молоде покоління, як прийде нагода, запрентує тоді краще додатні сторони українського надбання.

Колі так поставити справу, то можемо сміло заговорити про продовження життя української еміграції, а то й української громади.

Нічого тут нового не скажемо, але пригадаємо те, що коли вже літами говориться між людьми, а також пишеться провідними бюлєтгами в книжках та фахових газетах. Треба лише тим заінтересуватися і переконатися, яка це величеська література і який це важний рух. Важний він головню для тих що прийшли до свідомости, що то їм шкода покидати без потреби цей світ; що вартіше прожити, щоб побачити „чада чад своїх“; що совиянні дії справді приходять аж по великих перереживаннях та по перебутих життєвих бурях. І як хосенню може бути одиниця, що в здоровлю та в погіднім настрою проживе до глибокої старости, та які ціні вказівки та завваги може така людина подати своїм молодим ближнім!

Колі взяти під увагу, що війна винищує сотні тисяч найздоровшого молодого покоління — бо хирляків не беруть до війни — то який то був би хосен для цілого людства, колиб наші свідомі дїздрілі громадяни перенялися ідеєю зберегти своє життї і здоровля хочби до того часу, коли покінчиться війна. Варт побачити новий, повоевний лад, за який ми всі боремося і який мусить природно прийти. Але, щоб цей новий лад побачити, для цієї цілі треба чимось пожертвувати. Отже в першу чергу треба пожертвувати частину часу на читання медичної літератури, на розмову з людьми, що займаються продовженням життя, або хочби на якусь лекцію з такої області.

AMERICAN HEROES

BY LEFF

Two hours after the ill-fated destroyer Hammann was sunk, her skipper, Comdr. Arnold Ellsworth True, was rescued from the water and found to be supporting two enlisted men. He himself was so exhausted that he did not realize both men were dead. Comdr. True, who was awarded the Navy Cross and the Distinguished Service Medal for heroism, typifies the spirit of our men in arms. They give to the limit of their endurance. Do YOUR part! Buy more War Bonds and Stamps!

U. S. Treasury Department

Дальше треба пожертвувати деякі шкідливі, хочби і приємні навички, що скорочують життя та затроують організм, от хочби надуживання алькогольних напїтків. А крім цього треба пожертвувати частину часу на активну працю для скріплення здоровля: Чи то на проходи, чи на купелі, чи на читання книжок або хосенну розмову, щоб ум був усе активний. Бо коли „мемічна плоть“ потягне за собою „бодрий дух“, то людина вже наперед страчена. А навпаки, дух підбадохорне тіло до активности, а з тим і до продовження життя.

ВІЛКС-БЕРИ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителів, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. липня, в парохїяльній галі, зараз по Св. Вожїй. Просимо всіх членів прийти на ці збори, щоб вирішити всі важні справи. — І. Барнас, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Укр. Свч. від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. липня, в галі церковній, 34 Біч ул., точно в годині 2:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на час і вислухати контр. комісії, котра здасть звіт за перший період. Визнаємо всіх членів заплатити свої вкладки. — За уряд: І. Монок, предс.; Л. Біх, кас.; М. Галькевич, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 3-го липня, в годині 7:30 вечір, в галі 74 Терис Еленю. Обовязком є кожного члена явитися на ці збори. Не явившись член заплатити кару літню за статутом. Стефан Бардачевський, секр.

ПОВЕРХ 4000 СТОЛІТНИХ ЛЮДЕЙ.

До бюра державної статистици населення зголосилося поверх 4 тисячі осіб, які кажуть, що їм перейшла вже сотня літ. Та статистичне бюре не дуже тому довіряє, бо каже, що старі люди часто не памятають, коли вони родилися, а деколи такі кажуть неправду...

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й. УВАГА!

УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА РАЧЕСТЕР

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 4. ЛИПНЯ (JULY 4, 1943)

В ЦЕРКОВІЙ ГАЛІ, В ГОДИНІ 5. ПОПОЛУДНІ.

На вічу говоритиме М. Січинський про теперішнє положення українського народу і його справу. Так само уряд здасть звіт зі свого діловодства.

Просимо всіх громадян прийти громадню.

Комітет Віча.

У ЦІ ЧАСИ, КОЛІ ЗАХІДНІ ДЕМОКРАТІЇ

в боротьбі проти тоталітарних диктаторів шукають способів мирної співпраці народів і держав, одною з книжок справді на часі є книжка про Україну, її минуле і сучасне:

„ІСТОРІЯ УКРАЇНИ“
проф. МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО
в англійському переводі:
A HISTORY OF UKRAINE
By MICHAEL HRUSHEVSKY

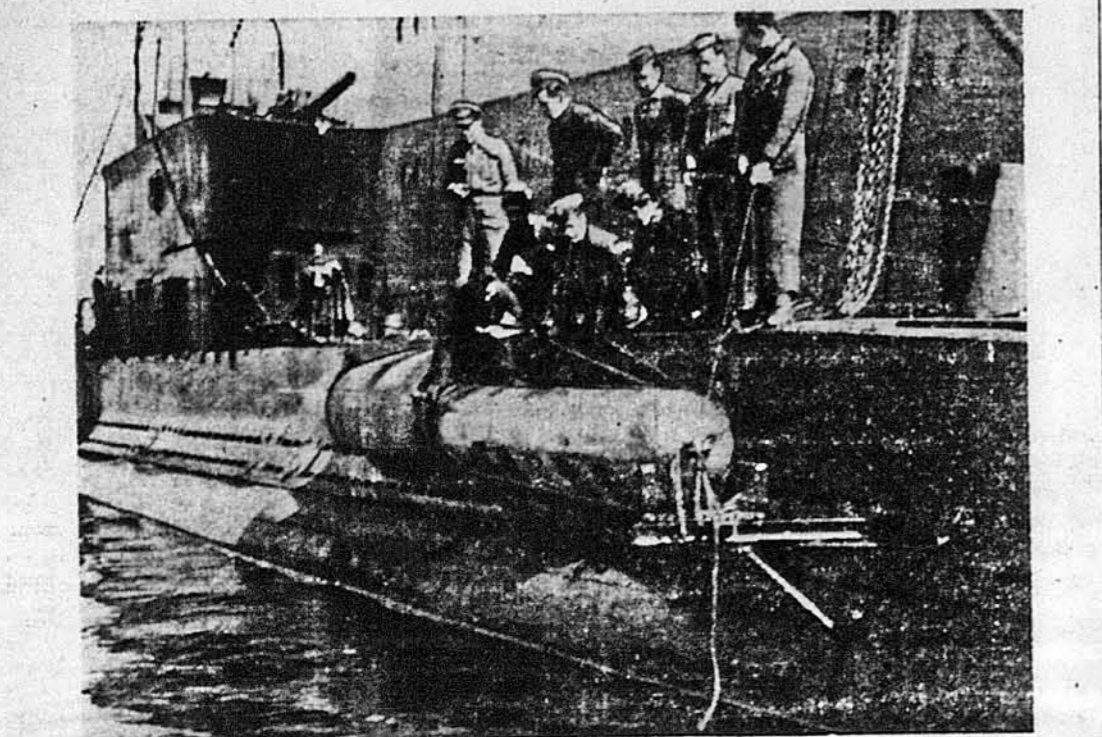
СТОРІН 629 4 КАРТИ (мапи) PRICE \$4.00

Для замовлення вирийте нижчий купон і зашліть зо замовленням.

ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені _____ примірників Історії України проф. Михайла Грушевського в англійськїм перекладі.

Імя _____
Адреса _____
Місто _____ Стат _____

ПРИГОТУВАННЯ ДО НАПАДУ НА ВОРОГА. У якомусь порті приготується до бою грецький підводний човен. По скінченні приготування човен випливає на Стейнське море, де він стрінувся з ворогом, і де торпеда, котру ми бачимо при боці човна, розсадила один з ворожих кораблів.

З історії Невільництва в Бразилії

(Довідається)

Життя негрів.

З уваги на скасовану неволю чорних, багато чужинців думає в Бразилії нема расового конфлікту між білими і чорними. Дехто навіть називає цей край „муринською або арабською республікою”. Однак в дійсності так не є. Бразилія має расовий антагонізм, як і Північна Америка, але не має в своїй психіці тієї простодійності англійсько-американського пуританізму, який в країні Лінкольна й Вашингтона роздмухав расову ненависть між білими й чорними до білої гарячки.

В Бразилії нема сумної слави „судів Ліча”; тут ніхто демонстративно не залишає місце у вагоні, коли там зявиться чорний пасажир і т. і.; тут — навпаки — негрів, півнегрів, чвертнегрів і т. і. можна зустріти на всіх крім видних, кермуючих шаблях бразилійського суспільного життя. Офіцер меншої ранги, нижній урядовець тієї чи іншої державної установи, дрібніший промисловець, купець і т. і., негр — явища звичайні в Бразилії, але негра — міністра, дипломата, команданта полку, лідера політичної партії, губернатора стейту, чи що, Бразилія, коли не помиляємось, ще не бачила. Існують якісь сили, які до високих, кермуючих справами країни становищ, негра не допускають.

Говорити про побут бразилійських негрів трудно, бо: 1) в Бразилії зовсім нема етнографію побутового письменства, яке ми бачимо або в народів першої-ліпшої європейської країни, а тому й 2) дослід побуту доводиться робити самостійно, тільки в ряді-годи використовуючи ті чи інші випадкові статті, порозкидані в ріжних періодичних бразилійських виданнях.

Бразилійські мурини забобони, побожні й... брудні. Побачити мурини або муринку, що десь купаються в річці, озері чи взагалі на вільній воді — річ майже неможлива, бо назгал мурини бояться води. Можливо, що цей страх перед водою має й свої поважні підстави; річ у тому, що шкіра муринів має пори значно ширші від пор у шкірі білої людини, а тому вплив води на організм мурини далеко сильніший і рантовніший, ніж на організм білої людини.

Страх перед водою — характеристична властивість усього взагалі бразилійського простолюду. І тому тут усі річки, озера й приморські береги не мають тієї маси купальників, аматорів прогулянок на човнах, пароплавах і т. і., взагалі того життя на воді, що так сильно розвинене в Європі. Особливо помітний цей страх крім муринів, ще

між португальцями, яких у Бразилії навіть дражнять, що вони, мовляв, уживаються тільки тоді, коли дощ іде.

Муринські оселі мають незвичайно сумний, вістрашаючий вигляд. Хати зліплені будь-як, закопчені, чорні всередині і знадвору, з заставками або самими віконницями замість вікон, неохайні, брудні й бні. Довкола хат жадної ростиности, квіток, овочевих чи декоративних дерев, господарських забудовань, огорожі, чи що. Посеред хати огнище, під стінами сикі-такі сідала (обрубки дерева, якась скринька, бляшанка і т. і.), на цвяхах або кілках невинблагіві лахи з одержі, один-два рондлі до готовлення їжі та ще деякі дрібниці — це й усе, що можна побачити в хаті тутешнього мурини. Такий самий, як не гірший вигляд має хата й т. зв. кабоклія²⁾. Очевидно, що тут мова йде про тих муринів і кабоклів, які в бразилійському суспільстві займають становище подібне до становища наших селян, або робітників.

В Бразилії нема тих людських скупчень, які в нас прийнято називати селом. Бразилійське хліборобське населення (кабоклі, мурини й чужинці-колоністи) живе страшенно розкидано: двір від двору на чверть, на пів, а то й на цілий і більше кілометрів. Певна громада таких порозкиданих садиб називається колопією, яка в своєму осередку має звичайно кілька садиб, що більше зближені до себе; це т. зв. венда³⁾, церква, школа, інколи трапляється ще кузня і т. зв. готель, в якому за дороги гроші подорожній може переночувати, щось попоїсти та накурмити й напояті своїх коней.

Мурини, кабоклі й взагалі простолюди люблять одягатися у яскраві кольори, перфумуватися, пудруватися, танцювати, споживати алкоголь, бавитися, зчиняти криваві бійки на своїх забавах, носити при собі сікоти, довжезні факони⁴⁾ й величезні револьвери.

До найбільш улюблених забав згаданого шару бразилійського населення належать т. зв. фести⁵⁾, кінські перегони з примітивним тоталізатором, у якому одначе збирається грошей на тисячі й десятки

1) Мішанець з муринської, індійської й португальської крові, мешканець гідної провінції; панів зрадливо називає бразилійців узанаї; щось таке, як українці називали гайдмакою, малоросом, русином і т. і. 2) Деякі бразилійці і бразилійці-чужинці, які торгують назвою кабоклія і де треба і не треба зянувати її. 3) Крмнина, в якій є все і нічого доброго. 4) Ножи у шкіряних піхвах, блявють або прости, що нагадують шпелет, або криві, подібні до короткої шаблі. Носить ці ножи на шкіряних пасках під сподом мариньки або камізьки. 5) Фести, свято з танцями, музикою, паровим, штучним огнем, виставами, лотереями і т. і. У колопіях чужинців (данішків, чи новіших емігрантів) до того всього додають ще часом театральну виставу.

П ПРАПОР. Пані Пшіе Ейб, американка японського роду, шие американський прапор в одній фабриці в Френсо, в Каліфорнії, і каже, що вона має надію, що його американські війська внесуть до Токіа.

тисяч мільярсів, — бої півночі в масі свого населення складаються із зобрайлійських чужинців (італійці, німці, португальці, сирійці і т. д.), музика й музичні інструменти європейські. Але й ця, міська бразилійська музика, лідалягає впливам згаданих угорі елементів бразилійського музичного примітивізму.

Як мурини так і бразилійці, а з ними й зобрайлійці чужинці страшенно люблять галас, гармідер, крик, шум. У своїх співах, грі на музичних інструментах і т. п. всюди найня і т. зв. готель, в якому за дороги гроші подорожній може переночувати, щось попоїсти та накурмити й напояті своїх коней.

Збирайте Бляшанки, Шовнові Панчохи й Товці

Ложка стопленого лою, порожня бляшанка чи стара шовкова панчоха, це на перший погляд не потрібне дрантя, яке найкраще викинути на смітник. Тисячі фунтів лою, та взагалі нещодавніх для людського споживання товців, тоні бляшанок та мішки старих панчох, це цінні засоби для ведення сучасної, найбільш модерної і найбільш смертоносної війни. Тому то й закликають, щоб їх не марнувати, а збирати й передавати туди, де з цього „дрантя” зробити важке воєнне знаряддя.

Ліп, товці, вишварки з м'яса, старе стоплене сало і т. п., мають в своїому складі глицерину. Відповідними способами ця глицерину можна добути з них у чистому виді. Глицерина у свою чергу необхідна для виробу великих вибухових речовин, при помочі яких викидається кулі з рушниць і з дул гармат, наряджається шрапнелі, гранати, торпеди й мін. Хто викидає чи вилуває ті лишні товці, той на ділі нищить важкий складник нашого озброєння.

Збирати товці для передачі на збірні пункти цілком не трудно. В стару бляшанку можна зливати усякі риди стопленого лою, сала, оливи, рослинних і звиринних товців. Тримати треба в холодному місці, поки не призбирається фунт чи більше. Занести до найближчого різника, який відважить, скільки тих липчиків є, заплатити означену ціну і передасть цей старий товці туди, де його перероблять на вибуховий матеріал.

Старі шовкові чи найлонові панчохи потрібні для переробки на мішки на порох та на парашути. Мішочки на порох, які вкладається у корабельні гармати, мусять бути з шовку, тому що він одиникий спалюється, не оставляючи попелу. В мішочки йде точно відважена кількість пороху, чим регулюється силу вибуху і віддаль, на яку полетить куля. Найлонова тканина легка й густа і з неї роблять парашутні частини та мотузи, вживані для підйому в повітря безмоторових літаків (Глайдерів).

Цілком не шкодить, чи панчохи старі, діраві чи подерті. Існують способи, щоб використати тканину, з якої вони зроблені; важне тільки, щоби були шовкові та найлонові. В кожній майже крамниці, де продають панчохи, є скринька чи кошук, куди можна скидати старі панчохи. Крамниці знають, куди їх передати далі.

Бляшанки важні через те, що мають в собі цинку. Тепер японці заняли краї, де добувають найбільше того металю. Зі старих бляшанок робляться нові, а крім того добувається цинку, потрібну для інших ці-

лей. Тому треба збирати всі бляшанки, окрім тих, що в них була фарба, варниш або згущене молоко. В кожній місцевості існують Збіркові Комітети (Салведж Коміті), які подають інструкції, де бляшанки скласти, як їх збирати і хто та коли їх забере для передачі у фабрики для перетопу. Де таких комітетів і інструкцій ще нема, там треба бляшанки скласти і складати. Швидше чи пізніше будуть пороблені заходи, щоб і вони виконали своє завдання в цій війні.

Загальна Рада — ФЛПС.

Щоого четверга, в год. 1:45 популярнї симфонічна оркестра, під проводом Фіосіфа Стопака, відіграє через станцію „Добро Діней ЗП” танцювю пісню бандуриста з третього акту опери „Вільям”, композитора Павла Печенія Угличького.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ЖІНОК
ДО ЧИЩЕННЯ ОФІСІВ у будинку. Робота вечерами або ранками, \$14.00 на тиждень. Голосятися до: 127-15 WHITEHALL ST., Room 210, біля South Ferry, NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра.
● Аналіза крові для подружого си доцтва.
● Гемороїди й желиви лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7897.
Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до obsługi.
X & Флюроскоп.—Екзамінація \$2.00

Випродаж Книжок

ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ й ВОЄННІ Оповідання.

- Крушевський А.: Змагання. Повість. Брош. \$1.00
- Антонович В.: Коротка Історія Козаччини з ілюстраціями і картою України. Брош. \$ .65
- Юлія Вері: Чорна Індія, на українську мову переклав Мирослава Каліп, Опр. \$1.50
- Габріеля Ілько: Терпелим шляхом \$ .30
- Син України. Історична повість у трьох частях з ілюстраціями і мапою. Брош. \$1.25
- Іван Бутера: Українське Вєствя на Лимбашині \$ .40
- Остан Мисевич: Український Вєствяний Обряд у Волинщині \$ .60
- Горнішійський П. І.: Під прапором Хмельницького. Історичне оповідання з передмовою М. Голубця. Опр. \$ .75
- Островський В.: За грошем. Оповідання \$ .50
- Голубець Микола: За український Львів. Епізоди боротьби XIII—XVIII, в. \$ .25
- Голубець Микола: Гей, видю село. Нарис. Опр. \$ .75
- Владислав А.: Бен-Гур. Повість з часів Ієуса Христа. Опр. \$1.25
- Гашек Ярослав: Пригоди доброго воїна Швейка в Світловій ВІАНІ. (Швейк на фронті). Авторизований переклад з чеського \$ .90
- Гашек Ярослав: Пригоди доброго воїна Швейка в Світловій ВІАНІ. (Швейк в Замітку) \$ .90
- Юліян Тарнович: Ілюстрована Історія Лемківщини \$1.00
- Толстой Лев: Відраження. Два томів в 3-ох частинах \$2.50
- Українка Леся: Призвіз-розмова \$ .45
- Франко І.: Мойсей. Четверте видання з передмовою \$ .35
- Франко Іван: Захар Беркут. Автор малює історію нападу татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спиноють дальший похід татар \$1.50
- Франко Іван: З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зявляє листя” й „Великі роковини”. У біографічній нарисі Івана Франка (написав Василь Верннвола) є 14 ілюстрацій. В оправі \$3.25
- Шевченко Тарас: Кобзар, з портретом автора, сторін 707, оправлений \$2.50
- Шевченко Тарас: Твори Тараса Шевченка, в 3-ох томах, в оправі \$6.00
- Матієвський І.: Шуги для розваги старих і молодих \$ .20
- Про пекання і лічення домашніх звірят. Практичний порадник \$ .25
- Вовчок Марко: Маруся. Повість \$ .45
- Він Рєкс: Залізний шлях. Повість з англійського. Опр. \$1.00

* УВАГА: З причини малої кількості примірників, просимо замовляти тільки ці книжки, що є подані у повидці оголошенні.

Замовлення разом з належитістю слати до:

“СВОБОДА”
P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

GIRL WANTED
Knowledge of bookkeeping and typewriting
NECESSARY
Ability to read Ukrainian preferred.
Apply
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
81-83 GRAND STREET
JERSEY CITY, NEW JERSEY.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРосвіТИ. А ПРосвіТА — ЦЕ СИЛА.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4648

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАїнСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАїнСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребани по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШІЙ УКРАїнСЬКІЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛФІЮ й ОКОЛИЩО

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНІ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАїнСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL,
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 8-8877

THOUGH HE KNEW HE WAS THE QUARRY IN A GREAT SECRET MAN-HUNT, THE MIGHTY APE-MAN WAS UNAFRAID!

Хоча він знав, що на нього полюють скриті противники, Тарзан не боявся.

AS HE CAME ASHORE HE WAS HAPPY TO BE BACK IN HIS BELOVED JUNGLE. BUT HIS DELIGHT WAS SHORT-LIVED.

Як він вишов на беріг, він почувся щасливим, що вернувся назад до своїх джунглів.

UNFORTUNATELY THE WIND WAS BLOWING FROM THE SEA. TARZAN COULD NOT SCENT THE PERILS AHEAD.

На його нещастя, вітер дув від моря. Тарзан не міг зачути небезпеки перед собою.

SO, HE HAD NO WARNING WHEN A BAND OF FIERCE SAVAGES LEAPED UPON HIM

І він не мав ніякої остерогги про небезпеку, яка йому грозила.

ТАРЗАН, ч. 793. Засідка.